



Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy 708

Hely

Idő "1927"

Személy

Szerző:

Cím: A Nemzeti Múzeum vándorlásai

Forrás:

3 órai ujság

Bp
(Hely)

1927. 7. 2.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

A Nemzeti Múzeum vándorlásai a múlt század elején: Papnöveldeből kaszárnyába, miközben a félországot bejárta a sáros utakon

Kicsibe mult, hogy a Nemzeti Múzeumot nem a komáromi várban állították fel — Lechner Jenő könyve

(Saját tudósítástól.) A Nemzeti Múzeum szinte jelképe lehetne a magyar kultúrának, amelyet nem a lassan nyugodtan, kényelmesen előrehaladó civilizáció, nem abszolút uralkodók fényűzése és művészi hajlamai, hanem néhány magányos ember erőfeszítése hozott létre. Hogy az álmok testekké válhattak, hogy az erőfeszítések megvalósulhattak, az már a csodával határos, vagy egyszerűen: csoda. Úgy látszik, Magyarországnak már az a sorsa, hogy csodának, egész sor csodának kell történnie, hogy egy nagy és szép dolog megvalósulhasson.

Nem csoda-e, hogy egy osztrák főherceg, II. Lipót császárnak a fia, aki kezdetben rideg bécsi szellemben kormányozza Magyarországot, később a leglelkesebb magyar hazafivá, minden haladás támogatójává, a magyar nemzeti önérték védelmezőjévé válik? József nádor a Nemzeti Múzeum egyik megteremtője. A másik Széchenyi Ferenc gróf. Milyen sokáig tartott, mennyi küzdelembe került, amíg Széchenyi gróf hungarica-gyűjteménye, melyet 1801-ben Magyarországnak ajándékozott, mostani hajlékába került.

A Széchenyi-gyűjteményt először a Papnöveldeben helyezték el,

egy díszes, barokk fafaragású, fali szekrényekkel beépített teremben. Első vezetője egy derék erdélyi magyar ember és kiváló tudós volt: Miller János Jakab. De ezt az első hajlékot mindenki ideiglenesnek tekintette; az egész ország közvéleménye aggódó érdeklődéssel fordult a fiatal kultúrintézmény felé. A Nemzeti Múzeum kérdése egy pillanatra sem került le a napirendről. Érdekes történeti dokumentum, hogy sokan kifogásolták, hogy Magyarország

megvásárolták a mai múzeumkertet a rajta álló szerény épülettel. Ebben húzódtott meg a múzeum teljes hús esztendeig.

Két évtized múlva végre napirendre került a Múzeum építhetőségének ügye. Az 1832–36-i országgyűlés a nemesi rend önkénytes megadóztatása alapján 500.000 forintot szavazott meg az új múzeumi épület emelésére, ami akkor példátlan áldozatkészség volt. 1837-ben megindulnak az építkezések, de a Múzeum csak tíz év múlva készül el. József nádor már nem érte meg. Az épület finom szépsége iránt — mely

örök emléket állított Pollack Mihály építész tudásának — a kortársaknak alig volt érzékük. A „Honderű“ például így ír 1847-ben: „E nem szép, nem is igen célnak megfelelő, tehát csak legföllebb roppantnak nevezhető épület folyvást közeledik teljes elkészültéhez, s a hatalmas köztömeg egész dícsőségben uralkodandik a közötté görnyedező apró vityillók fölött“.

Azóta kibontakozott az épület egész művészi szépsége,

minden értékes könyvét, műemlékét és ritkaságát Pesten, „egy nyitott városban“ gyűjtötték össze és a legnagyobb komolysággal Komárom várát ajánlották a könyvtár részére.

Annyi bizonyos, hogy a Papnövelde-utcai helyiség hamarosan elégtelennek bizonyult a rohamosan szaporodó gyűjtemény befogadására. Új otthonról kellett gondoskodni. De a világpolitika elodázta a költözést.

1805-ben Napoleon Schönbrunnból irányította a hadműveleteket: a Széchenyi-könyvtár veszályban forgott! Gyorsan szekerekre rakták az egész könyvtárat és levitték Temesvárra, ahol egy laktanya boltívei alatt őrizték. A gyönyörű bőr- és pergamenkötésű foliánsok még ma is őrzik a temesvári kirándulás emlékét. Azután az egyetlen épületében szorítottak helyet a múzeumnak.

József nádor nem hagyta nyugodni a múzeum felépítésének eszméjét.

Már telket is szemeltek ki a Szép-utcában; már a tervrajzok is elkészültek. De Napoleon megint elodázta a dolgot. A győri insurrekció idején a könyvtárat ismét fölpackolták és útnak indították Temesvár felé. De Temesvár túlsúfolt volt; Miller János Jakab nagy nehezen Nagyváradon talált szállást a Széchenyi-könyvek szá-

mára. Nagyváradra még csak el lehetett vinni a könyveket, de hazahozni Pestre télvíz idején már emberfeletti vállalkozás volt. Miller János Jakab véghezvitte. Lovai kisdölteket, fuvarosai az útszéli leraboló kincsekkel cserbenhagyták, de három heti kalandos utazás után mégis épen hazahozta a könyveket.

A Szép-utcai telek nem bizonyult alkalmasnak a múzeum céljaira, úgy hogy 1813-ban

de a múzeum belsejének eleganciájára, finom arányaira csak legújabbban eszméltünk rá, amióta Hóman Bálint főigazgató a legjobb hagyományokra emlékeztető kitartással és tetterővel restauráltatta a múzeumot. A restaurálás munkáját Lechner Jenő műépítész végezte és nyugodtan elmondhatjuk, hogy több tapintattal, ötlettel és stílusérzékkel nem oldhatta volna meg a feladatát. Lechner most gyönyörűen kiállított könyvet adott ki a Nemzeti Múzeum épületéről, melyet Magyarországon ő ismer legjobban. Az előbbi érdekes történeti adatokat is Lechner könyvéből merítettük. A kiváló műépítész a legapróbb részletekig felkutatta a múzeum keletkezésének történetét, teljesen beleélté magát az alkotó Pollack Mihály helyébe, úgy hogy könyvét azzal az érzéssel olvassuk, mintha az alkotó emlékiratai feküdnének előttünk. A könyv értékét fokozza, hogy nem kerül könyvtári forgalomba, csak néhány száz számozott példányban jelent meg, mint a Nemzeti Múzeum Barátai Egyesületének ajándéka az egyesület tagjai számára.